

Sekretariat
for rammeaftaler

Indberetningskema

Den centrale udmelding for voksne med kompleks erhvervet hjerneskade

National koordination – Socialstyrelsen

KKR Nordjylland

INDLEDENDE OPLYSNINGER

FRIST FOR FREMSENDELSE AF BESVARELSE:

Senest mandag den 16. marts 2015

BESVARELSEN SENDES TIL:

Rammeaftalesekretariatet

E-mail: rammeaftalesekretariat@aalborg.dk

NB!:

Besvarelsen bedes fremsendt:

- i word-format
- med angivelse af kommunens navn i dokumentets filnavn
- som én samlet koordineret besvarelse fra per kommune

SPØRGSMÅL TIL BESVARELSEN KAN RETTES TIL:

Rammeaftalesekretariatet

Lone Boelt Møller

Tlf. 99 31 15 75 eller lbm@aalborg.dk

OPBYGNING AF SKEMA TIL INDBERETNING

-
- **Indberetningsskemaet består af 4 spørgsmålstemaer samt 1 bilag med vejledende bemærkninger til spørgsmålene i skemaet**

Spørgsmålstemaerne vedrører:

1. Målgruppen
2. Højt specialiserede indsatser og tilbud
3. Udfordringer på området
4. Samarbejde, tilrettelæggelse og koordination

- **Det anbefales at danne sig et overblik over hver af de 4 spørgsmålstemaer og indholdet i bilaget før besvarelsen påbegyndes**
 - **Kommunen bedes, hvor det er relevant, uddybe besvarelsen med eksempler eller lignende i de bemærkningsfelter, der er under hvert spørgsmål. Bemærk, at der ikke er begrænset antal anslag i felterne**
-

KONTAKTOPLYSNINGER

BESVARELSEN ER FORETAGET **FOR**: (ANGIV KOMMUNENS NAVN)

--

BESVARELSEN ER FORETAGET **AF**: (ANGIV KONTAKTPERSON(ER) HOS KOMMUNE, E-MAIL OG TELEFONNUMMER)

Ansvarlig:

Udfylder af skemaet:

INDLEDNING

Kommunalbestyrelserne modtog den 31. oktober 2014 en central udmelding fra Socialstyrelsen om målgruppen voksne med kompleks erhvervet hjerneskade, der har behov for en højt specialiseret indsats og/eller tilbud i fase III med henblik på at forbedre deres funktionsevne og livskvalitet.

Socialstyrelsens udmelding har til formål at sikre den nødvendige koordination og planlægning på tværs af kommuner og regioner af de højt specialiserede indsatser og tilbud i forhold til målgruppen.

Kommunalbestyrelserne og Regionsrådet i Nordjylland skal i fællesskab afrapportere til Socialstyrelsen på spørgsmålene i den centrale udmelding. Afrapporteringen skal indgå som en selvstændig del af den årlige rammeaftale for social og specialundervisningsområdet i Nordjylland. Den Administrative Styregruppe (DAS) for social- og specialundervisningsområdet koordinerer den fælles afrapportering for de nordjyske kommuner.

Kommunernes svar på nærværende spørgeskema udgør det væsentligste datagrundlag for afrapporteringen til Socialstyrelsen. Spørgsmålene i skemaet fordeler sig konkret på fire temaer – hhv. spørgsmål til kommunernes 1) opgørelse af målgruppen, 2) brug af højt specialiserede indsatser og tilbud, 3) udfordringer på området samt 4) fælles tilrettelæggelse og koordination i landsdelen. Der er bagerst i spørgeskemaet et bilag med vejledende bemærkninger til hver af de fire spørgsmålstemaer.

Spørgeskemaet er baseret på de spørgsmål, der fremgår af Socialstyrelsens centrale udmelding, dog med supplerende uddybninger samt vejledende bemærkninger, der skal bidrage til en fælles forståelse af spørgsmålene set i lyset af det eksisterende samarbejde i Nordjylland om de højt specialiserede tilbud på området. Der gøres herunder opmærksom på de tre højt specialiserede tilbud på hjerneskadeområdet, som Nordjylland i rammeaftalen for 2015 er blevet enige om at indgå et forstærket samarbejde om.

På baggrund af kommunernes besvarelse af spørgeskemaet, drøftelser i den nedsatte tværkommunale arbejdsgruppe og behandlingen i DAS vil der blive udarbejdet et udkast til afrapportering, der gengiver de generelle tendenser i regionen. Afrapporteringen skal behandles politisk i kommunekontaktrådet (KKR), Kontaktudvalget, de enkelte kommunalbestyrelser samt Regionsrådet i efteråret 2015.

1. MÅLGRUPPEN

1. a. Hvor mange voksne med kompleks erhvervet hjerneskade skønnes der aktuelt samlet at være i kommunen?

Målgruppen for den centrale udmelding omfatter voksne med kompleks erhvervet hjerneskade i alderen fra 18 år med et behov for en højt specialiseret indsats og/eller tilbud med henblik på at forbedre den enkeltes funktionsevne og livskvalitet. Den samlede vurdering af behovet for højt specialiseret viden og indsats på det sociale område i kommunalt regi beror på sværhedsgraden og omfanget af funktionsnedsættelser og/eller sociale problemstillinger.

Betegnelsen kompleks hjerneskade defineres ud fra, at hjerneskaden er forbundet med komplekse følger i form af komplicerede, omfattende, sjældne og/eller alvorlige funktionsnedsættelser af væsentlig betydning for flere livsområder. I bilaget er målgruppekarakteristika uddybet. Det er ikke fra Socialstyrelsen foretaget en præcis vurdering af målgruppens omfang.

Der tages udgangspunkt i det antal af *aktuelle*, eller med andre ord *nye* sager der er i kommunen, hvor der er vurderet et behov for en rehabiliterende indsats/tilbud på højt specialiseret niveau i indeværende år. En del af sagerne vil vedrøre borgere udskrevet fra sygehus i det aktuelle år, og en anden del vil vedrøre borgere, hvor udskrivningstidspunktet ligger længere tilbage end det aktuelle år, men hvor behovet for en højt specialiseret indsats har vist sig i det aktuelle år.

Antal voksne med kompleks erhvervet hjerneskade	2014	2013
Total		

1. b. Beskriv, hvordan kommunen har opgjort antallet af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade?

1.c. Har kommunen konkrete planer om tiltag i forhold til registrering og monitorering af målgruppen med kompleks erhvervet hjerneskade? (sæt kryds)

Ja	Nej
Eventuelle bemærkninger:	

1.d. Beskriv, hvilke udfordringer og evt. udviklingsmuligheder kommunen ser i forhold til registrering og monitorering af målgruppen med kompleks erhvervet hjerneskade:

--

2. HØJT SPECIALISEREDE INDSATSER OG TILBUD

Den centrale udmelding omfatter de højt specialiserede indsatser og tilbud, der med et rehabiliterende sigte iværksættes som et tidsbestemt forløb i fase III med henblik på, at borgeren opnår bedst mulige funktionsevne.

Højt specialiserede tilbud og indsatser kræver særlige faglige kompetencer og specialviden på et højt specialiseret niveau.

Et højt specialiseret tilbud kan enten bestå af indsatser på et "matrikelbundet" tilbud eller bestå af "matrikelløse" indsatser. Et "matrikelløst" tilbud består af et fagligt kompetent team med tilknytning til højt specialiserede tilbud.

Indsatserne er organiseret som et sammenhængende, multidisciplinær og helhedsorienteret forløb, hvor timingen og den faglige koordination er afgørende. I bilaget er elementerne, der karakteriserer højt specialiserede indsatser og tilbud, præciseret.

2.a. Hvilke højt specialiserede tilbud (dvs. både kommunale, regionale og private tilbud) findes i regionen til voksne med kompleks erhvervet hjerneskade?

Besvarelsen af skemaet skal ske i overensstemmelse med Socialstyrelsens beskrivelse af højt specialiserede indsatser og tilbud til målgruppen (jf. kriterierne i bilaget).

NB: Skemaet er på forhånd udfyldt med de tre hjerneskadetilbud, der er omfattet af det forstærkede samarbejde i Nordjylland, idet de vurderes at imødekomme kriterierne for højt specialiserede tilbud på området. Kommunen kan supplere skemaet med angivelse af andre tilbud.

Tilbud	Angiv antal pladser	Angiv driftsherre
Behandlingscentret Østerskoven	16 pladser	Region Nordjylland
Hjernecenter Nordjylland	I henhold til efterspørgsel	Aalborg Kommune
Rehabiliteringscenter Strandgården	10 pladser	Region Nordjylland
Eventuelle bemærkninger:		

2.b. Hvilke højt specialiserede indsatser og tilbud anvender kommunen aktuelt i egen region/andre regioner til målgruppen omfattet af udmeldingen de seneste to år (2013-2014)?

- i. *Hvilke højt specialiserede døgntilbud/botilbud anvender kommunen til målgruppen? (dvs. døgntilbud/botilbud, hvor der rekvireres højt specialiserede indsatser)*

Angiv tilbud/indsats	Angiv driftsherre	Øvrige bemærkninger
Eventuelle bemærkninger:		

- ii. *Beskriv hvorledes kommunen sammensætter tilbuddet/indsatsen til målgruppen, såfremt kommunen ikke udelukkende anvender højt specialiserede døgntilbud/botilbud?*

Angiv tilbud/indsats	Angiv driftsherre	Øvrige bemærkninger
Eventuelle bemærkninger:		

- iii. *Hvilke matrikelbundne højt specialiserede ambulante indsatser anvender kommunen til den del af målgruppen, der bor i eget hjem?*

Angiv tilbud/indsatser	Angiv driftsherre	Øvrige bemærkninger
Eventuelle bemærkninger:		

- iv. *I tilfælde af at kommunen sammensætter matrikelløse højt specialiserede tilbud til målgruppen, der bor i eget hjem, angives disse. Et "matrikelløst" tilbud består af et fagligt kompetent udgående team med tilknytning til højt specialiserede tilbud.*

Angiv tilbud/indsats	Angiv de højt specialiserede indsatser, kommunen selv leverer	Angiv hvilke højt specialiserede indsatser, kommunerne supplerer med (og fra hvilke tilbud)	Øvrige bemærkninger
Eventuelle bemærkninger:			

2.c. Hvordan samarbejder kommunen om de højt specialiserede tilbud, herunder hvilke tværkommunale og tværregionale samarbejdsaftaler er der etableret?

De nordjyske kommuner har indgået en aftale om det forstærkede samarbejde om de tre højt specialiserede tilbud til voksne med erhvervet hjerneskade.

Kommunen kan supplere med eventuelle andre typer af samarbejdsaftaler om højt specialiserede sociale tilbud: **Sæt X**

	Ja	Nej	Ved ikke
Kommunen har indgået samarbejdsaftaler med andre kommuner i nordjylland			
Kommunen har indgået samarbejdsaftaler med kommuner i andre regioner			
Kommunen har indgået samarbejdsaftaler med Region Nordjylland			
Kommunen har indgået samarbejdsaftaler med andre regioner			
Kommunen har indgået andre samarbejdsaftaler med højt specialiserede tilbud			
Kommunen har indgået <i>andre</i> aftaler om målgruppen			
Uddybende bemærkninger:			

3. UDFORDRINGER PÅ OMRÅDET

I socialstyrelsens oplæg henvises til udfordringer i forhold til at opretholde de højt specialiserede tilbud og indsatser målrettet voksne med kompleks erhvervet hjerneskade. Udfordringerne gælder både tilstedeværelsen af tilbud og indsatser, samt også at indholdet i de tilbageværende tilbud indskrænkes.

3.a. Oplever kommunen udfordringer i forhold til at sikre det nødvendige udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til voksne med kompleks erhvervet hjerneskade?

Beskriv de eventuelle udfordringer kommunen oplever, og de udviklingsmuligheder der eventuelt ses i relation hertil:

4. FREMADRETTET SAMARBEJDE OM TILRETTELÆGGELSE OG KOORDINATION

Formålet med den centrale udmelding er at skabe overblik over udviklingen på området i relation til målgruppens behov. På den baggrund spørges der i den centrale udmelding fra Socialstyrelsen til, hvordan kommunerne fremadrettet vil tilrettelægge og koordinere indsatser og tilbud til målgruppen med henblik på, at imødekomme udviklingen på området og målgruppens behov samt sikre, at tilbud og indsatser fremover er tilgængelige for samtlige kommuner.

Herunder spørges der til, om kommunerne har iværksat fælles tiltag på hjerneskadeområdet for at sikre et fortsat tilstrækkeligt udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud, samt begrundelserne herfor. Endvidere er der fokus på, hvilke tiltag kommunerne har iværksat for at sikre, at der fremadrettet forefindes det rette faglige niveau i de højt specialiserede indsatser og tilbud. Endelig spørges der til, hvorledes kommunerne fremadrettet vil samarbejde om at imødekomme de aktuelle udviklingstendenser, som svarene på spørgeskemaet måtte afdække.

Det er aftalt i DAS, at spørgsmålene fra Socialstyrelsen om det fremadrettede samarbejde i Nordjylland skal behandles i den nedsatte tværkommunale arbejdsgruppe og i DAS med henblik på i fællesskab at formulere et svar til Socialstyrelsen. Drøftelsen vil ske i lyset af kommunernes samlede svar på dette spørgeskema og med fokus på, at kommunerne og Regionen i forvejen har indgået en aftale om et forstærket samarbejde, som netop har til formål at sikre koordination af de mest specialiserede indsatser i Nordjylland.

Nedenfor har kommunen mulighed for at anføre eventuelle bemærkninger eller input til de beskrevne spørgsmål fra Socialstyrelsen samt anføre eventuelle øvrige overvejelser, som kommunen ønsker skal indgå i de videre drøftelser af Nordjyllands fælles afrapportering på den centrale udmelding.

4.a. Er der overvejelser kommunen ønsker at supplere med?

BILAG: VEJLEDENDE BEMÆRKNINGER TIL SPØRGSMÅL I INDBERETNINGSSKEMA VEDRØRENDE DEN CENTRALE UDMELDING OM VOKSNE MED KOMPLEKS ERHVERVET HJERNESKADE

SPØRGSMÅLSGRUPPE 1: MÅLGRUPPEN

- ▶ Betegnelsen kompleks erhvervet hjerneskade defineres ud fra, at hjerneskaden er forbundet med komplekse følger i form af komplicerede, omfattende, sjældne og/eller alvorlige funktionsevnenedsættelser af væsentlig betydning for flere livsområder.
- ▶ De områder der for målgruppen vil være påvirket omfatter:
 - Mentale funktioner (kognitive funktioner)
 - Sprogfunktioner (afasi)
 - Bevægelsesfunktioner og andre kropsfunktioner
 - Omsorg for sig selv, daglig livsførelse
 - Svære somatiske eller psykiatriske følger, eller betydelig komorbiditet
- ▶ Mere specifikt kan de funktionsnedsættelser og aktivitets- og deltagelsesbegrænsninger, som målgruppen for den centrale udmelding kan have, omfatte:
 - Moderat til svær nedsat bevægelsesfunktion i arm og ben
 - Moderat til svær oralmotorisk funktionsnedsættelse
 - Moderate til svære aktivitetsbegrænsninger relateret til almindelige daglige opgaver
 - Betydelige problemer med orienteringsevnen, som kan udgøre en sikkerhedsmæssig risiko for borgeren selv eller andre
 - Svære funktionsnedsættelser af sproglige funktioner og tale og/eller ingen mulighed for kommunikation
 - Svære problemstillinger ift. familiesituation og/eller boligsituation som følge af den komplekse erhvervede hjerneskade
 - Omfattende funktionsevnenedsættelser, eventuelt kompliceret med komorbiditet
 - Lette til moderate adfærdsproblemer, der kan rummes i højt specialiserede rehabiliteringstilbud
 - Væsentligt nedsat sygdomserkendelse og -indsigt
 - Svære mentale funktionsnedsættelser på flere områder så som hukommelse, orientering, emotionelle funktioner m.fl. af væsentlig betydning for funktionsevnen
 - Svære funktionsnedsættelser, der forudsætter særlige hjælpemidler, som stiller krav om betydelig faglig ekspertise
 - Vanskeligheder omkring uddannelses- eller arbejdsfastholdelse
- ▶ Ovenstående kriterier skal tillige være kombineret med et behov for et højt specialiseret indsats og/eller tilbud med henblik på at forbedre den enkeltes funktionsevne og livskvalitet.
- ▶ Målgruppen for den centrale udmelding tager blandt andet udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens beskrivelse af målgruppen med behov for rehabilitering på specialiseret niveau, samt en mindre del af målgruppen med behov for rehabilitering på det avancerede niveau. Det, der er afgørende er, at målgruppen har behov for en højt specialiseret indsats/tilbud på socialområdet pga. sværhedsgraden af følgerne, mængden af berørte funktionsområder og/eller følgerne konsekvenser for borgerens samlede livssituation (jf. ovenstående kriterier).
- ▶ Nedenstående udgør **eksklusionskriterier** for målgruppen:
 - Sygdomme af progressiv karakter, som for eksempel multipel sclerose og Parkinsons sygdom er ikke omfattet af den centrale udmelding, idet hjerneskaden forværres over tid.
 - Commotio cerebri (hjernerystelse) og postcommotionelt syndrom (langvarige følgepåvirkninger efter hjernerystelse) indgår ikke i den centrale udmelding.
 - Borgere med problemskabende adfærd, som kræver særforanstaltninger, er ikke omfattet af den centrale udmelding på hjerneskadeområdet. De indgår i Socialstyrelsens målgruppe vedrørende særforanstaltninger.

SPØRGSMÅLSGRUPPE 2: HØJT SPECIALISEREDE INDSATSER OG TILBUD

- ▶ Den centrale udmelding omfatter de højt specialiserede indsatser og tilbud, der med et rehabiliterende sigte iværksættes som et tidsbestemt forløb i **fase III** med henblik på, at borgeren opnår bedst mulige funktionsevner, jf. Sundhedsstyrelsens faseinddeling fra Forløbsprogrammet for rehabilitering af voksne med erhvervet hjerneskade 2011
 - ▶ En højt specialiseret social indsats er en type af social indsats, der er rettet mod målgrupper, der er meget små, og hvor der er meget begrænset underlag for at opbygge specialiseret viden, eller målgrupper, hvor der er kompleksitet i problemstillingen eller flerhed af problemstillinger, som kræver faglig specialviden, herunder tværfaglig viden. Når man på socialområdet taler om højt specialiserede indsatser og tilbud, kan det sidestilles med sundhedsområdets specialiserede niveau. Socialområdets definition af det mest specialiserede område adskiller sig dog på enkelte punkter fra Sundhedsstyrelsens definition, hvorfor der nedenfor redegøres for, hvad der kendetegner en højt specialiseret indsats og tilbud i en social kontekst.
-

-
- ▶ Tilstedeværelsen af højt specialiserede indsatser og tilbud, der imødekommer den samlede sum af problematikker hos den enkelte borger, er nødvendig for at imødekomme de behov, som voksne med en kompleks erhvervet hjerneskade har. Der vil derfor ofte være behov for, at kommuner og regioner samarbejder på tværs for at kunne levere en højt specialiseret indsats.
 - ▶ Højt specialiserede indsatser og tilbud på hjerneskadeområdet er kendetegnet ved, at de varetages af, eller i samarbejde med andre højt specialiserede vidensmiljøer. De sociale indsatser bidrager her til det samlede rehabiliteringsforløb, som også kan bestå af indsatser fra undervisnings-, beskæftigelses- og sundhedsområdet. Således vil en voksen borger med en kompleks erhvervet hjerneskade oftest få indsatser og/eller tilbud hjemlet i forskellige lovgivninger.
 - ▶ Elementer der karakteriserer højt specialiserede indsatser og tilbud:
 - Fagpersoner i højt specialiserede indsatser og tilbud har, foruden deres grunduddannelse, opnået specialiseret neurofaglig ekspertise, og de modtager løbende supervision og kompetenceudvikling.
 - Fagpersoner i højt specialiserede indsatser og tilbud ser og behandler tilstrækkeligt mange borgere med komplekse problemstillinger og opnår derigennem viden om, hvordan de skal håndteres.
 - Fagpersoner i højt specialiserede indsatser og tilbud beskæftiger sig primært med fagområdet og gruppen af mennesker med en kompleks erhvervet hjerneskade på højt specialiseret niveau.
 - Højt specialiserede indsatser og tilbud deltager i udviklingsarbejde med henblik på udvikling af praksis og metoder samt dokumenterer systematisk indsatsernes effekt.
 - Højt specialiserede indsatser og tilbud er organiseret som et koordineret sammenhængende, multidisciplinært, intensivt og helhedsorienteret forløb.
 - Højt specialiserede indsatser følger forskningsbaseret viden og nationale retningslinjer, både hvad angår udredningen af borgeren og selve indsatsen. Desuden anvendes validerede undersøgelsesmetoder i det omfang, det er muligt.
 - ▶ På det sociale område kan et højt specialiseret tilbud enten bestå af indsatser på et "matrikelbundet" tilbud eller bestå af "matrikelløse" indsatser. Et "matrikelløst" tilbud består af et fagligt kompetent team med tilknytning til højt specialiserede tilbud
-

SPØRGSMÅLSGRUPPE 3: UDFORDRINGER PÅ OMRÅDET

- ▶ Socialstyrelsen oplister følgende tendenser på området, som de vurderer giver anledning til bekymring for udviklingen på området:
 - Evalueringen af kommunalreformen viste, at kommunerne i stigende grad prioriterer at yde sociale tilbud til borgerne i eget lokalområde i stedet for at benytte specialiserede tilbud i regioner og andre kommuner. Udviklingen har medført en bekymring for, om der fremover vil være et tilstrækkeligt udbud af specialiserede indsatser og tilbud på det mest specialiserede socialområde, som kan understøtte, at voksne med kompleks erhvervet hjerneskade får tilstrækkeligt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset deres behov.
 - Der ses en tendens til, at tilbud om intensiv tværfaglig rehabilitering lukkes eller indskrænkes. Ligeledes er der en tendens til, at de tilbageværende tilbud bliver afspecialiserede, idet de bliver rettet mod en bredere målgruppe og/eller personalesammensætningen bliver mindre specialiseret
 - En analyse blandt kommuner i hovedstadsregionen viser, at der er store udfordringer ift. at imødekomme behovet for tilbud, hvor højt specialiserede kompetencer er opretholdt, særligt i forhold til borgere med erhvervet hjerneskade, der har de mest specialiserede behov
 - Samtidig ser flere kommuner et behov for at have en øget adgang til specialiserede kompetencer i forhold til borgere med meget komplekse problemstillinger.
-

SPØRGSMÅLSGRUPPE 4: TILRETTELÆGGELSE OG KOORDINATION

- ▶ Socialstyrelsen ønsker med den centrale udmelding at skabe grundlag for en dialog med kommunerne om tilrettelæggelse af den højt specialiserede indsats for målgruppen voksne med kompleks erhvervet hjerneskade i landsdelen.
 - ▶ Den Administrative Styregruppe vil på baggrund af kommunernes besvarelse af hele spørgeskemaet drøfte udfordringerne på området og formulere et fælles svar til Socialstyrelsen om det fremadrettede samarbejde i Nordjylland om området.
 - ▶ Kommunen bedes på den baggrund anføre, hvis der er særlige forhold eller overvejelser, man ønsker at gøre opmærksom på i forhold til det fremadrettede samarbejde i Nordjylland om at sikre forsyningen af højt specialiserede indsatser og tilbud på hjerneskadeområdet.
-